

TEPAV Tütün Kontrolü Politikaları İzleme Bülteni Eylül 2022¹

Bu haber bülteni, TEPAV tarafından Türkiye’de tütün ürünleri kullanımı ile ilgili veri ve bilgilerin düzenli aralıklarla paylaşımı amacı ile hazırlanmıştır. Söz konusu İzleme Bülteni’nin bu ilk sayısı, TEPAV tarafından Şubat 2022’de yaptırılan anket bulguları ile Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (KYTA) (Global Adult Tobacco Survey - GATS) Türkiye sonuçlarının karşılaştırmalı analizini içermektedir.

Türkiye’de tütün ürünleri tüketiminin ayrıntılı analizinde, ulusal düzeyde temsil özelliği olan anketler aracılığıyla elde edilen mikro veriler esas alınmaktadır. Diğer birçok veri kaynağına kıyasla, farklı ülkelerde tütün kullanımını izleyen ulusal düzeydeki anketler, farklı yıllarda değişen örneklem koşullarında yürütülmektedir ve dolayısıyla ülkeler arasında güncel standardizasyon söz konusu olamamaktadır. Bu bültende, Türkiye’deki tütün kullanım trendlerini daha ayrıntılı olarak analiz edebilmek amacıyla TEPAV tarafından yaptırılan anket çalışmasının sonuçları kullanılmıştır. Anket çalışması, Şubat 2022’de Türkiye’nin 12 NUTS-1 bölgesini temsilen 12 ilde (İstanbul (TR1), Balıkesir (TR2), İzmir (TR3), Bursa (TR4), Ankara (TR5), Antalya (TR6), Kayseri (TR7), Samsun (TR8), Trabzon (TR9), Erzurum (TRA), Malatya (TRB), Gaziantep (TRC)) ve 2000 katılımcıyla bilgisayar destekli olarak telefon anketi şeklinde yapılmıştır.

Ülkemizde tütün ürünleri kullanımı ile ilgili en güncel resmi verilerin 2019 TÜİK Türkiye Sağlık Araştırması² ve 2016 Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (KYTA) verileri olması ve o tarihten sonra bu kapsamda resmi bir çalışma bulunmaması nedeniyle TEPAV’ın araştırması önemli ve anlamlıdır. Mevcut veri kaynaklarının avantajları ve dezavantajları göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmada, farklı demografik gruplarda tütün kullanım oranı, başlama yaşı, bırakma eğilimleri vb. hususlara ilişkin ayrıntılı istatistikler için KYTA mikro veri setlerinin karşılaştırmaya dâhil edilmesine karar verilmiştir. Türkiye’de tütün ürünleri kullanımını ölçmeye yönelik gerçekleştirilen anketin sonuçları, 2012 ve 2016 KYTA sonuçları ile kıyaslanarak tartışılacak ve değerlendirilecektir.

1. Tütün Kullanım Oranları ve Genel Bilgiler

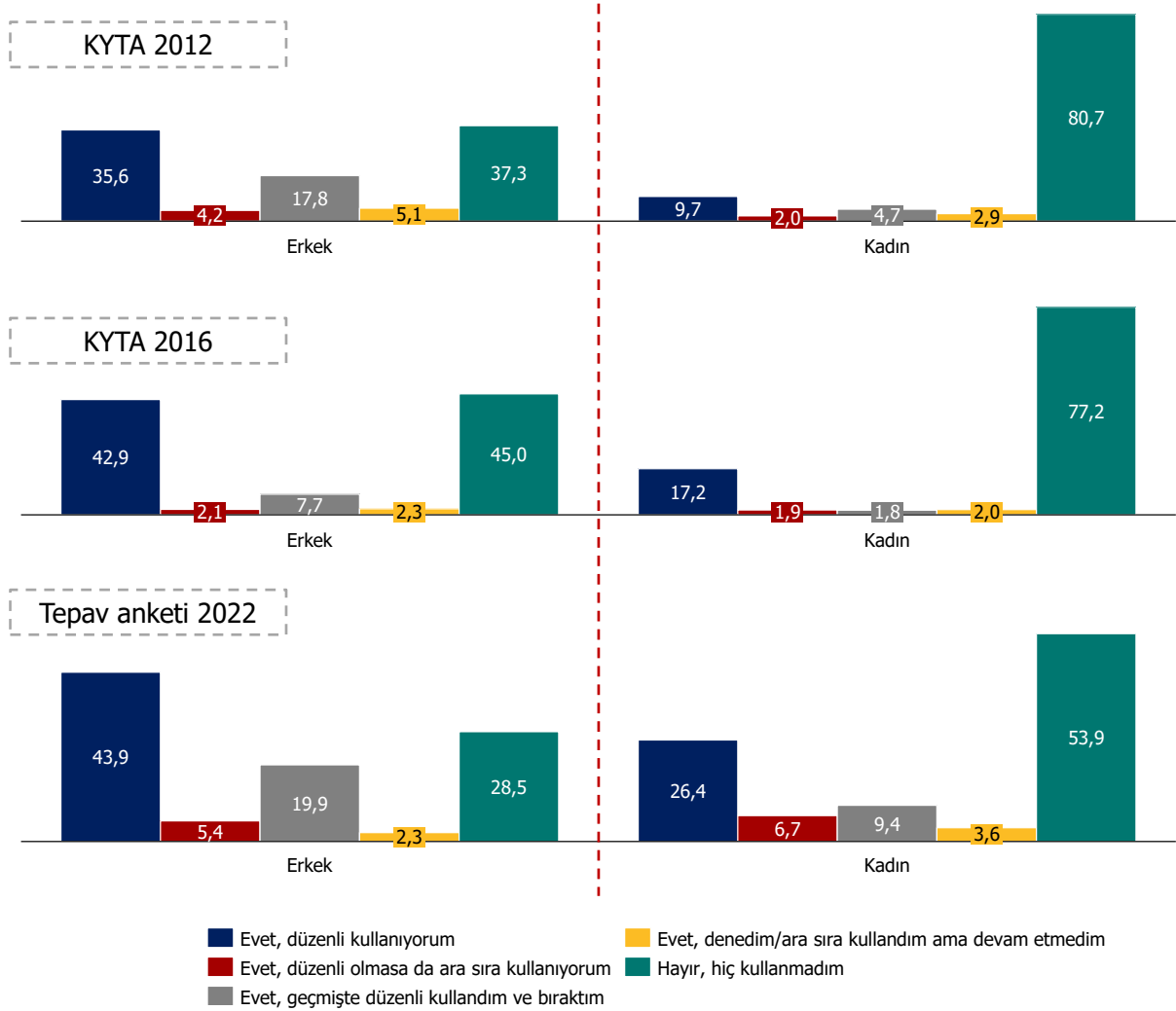
Katılımcılar tütün ürünü kullanma durumuna göre dört farklı kategoriye ayrılmıştır: “her gün kullananlar,” “ara sıra kullananlar”, “geçmişte kullanmış olanlar” ve “hiç kullanmayanlar”. Tütün ürünlerini her gün değil ara sıra kullananların payı oldukça düşük olup, kullanıcıların büyük çoğunluğunun aslında her gün tütün kullandığı görülmektedir.

¹ **Proje destek ve teşekkür beyanı:** Bu çalışma, ABD’de kâr amacı gütmeyen bir 501(c)(3) özel vakfı olan Foundation for a Smoke-Free World, Inc. (“FSFW”) tarafından sağlanan bir hibe ile finanse edilmiştir. Bu çalışmanın planlanmasında veya yürütülmesinde veri analizinde veya sonuçların yayınlanmasında FSFW’nin hiçbir rolü yoktur.

² 2019 tarihli Türkiye Sağlık Araştırması Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilindeki hanehalklarıyla gerçekleştirilmiş olup kalkınma göstergeleri içerisinde önemli bir paya sahip olan sağlık göstergesine yönelik bilgilerin elde edilmesi ile mevcut yapıdaki bilgi açığının kapatılması amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma birçok sağlık konusunu içermekte olup tütün kullanımı araştırmanın yalnızca küçük bir kısmını oluşturmaktadır.

2022 TEPAV verileri hem erkeklerde hem de kadınlarda hiç tütün ürünü kullanmamış olanların oranının hızla düştüğüne işaret etmektedir. Buna karşılık geçmişte düzenli olarak tütün kullanmış ve bırakmış olanların oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 2012'den 2022'ye kadar düzenli olarak artmıştır. Hiç kullanmamış olma oranı erkeklerde 2012'de yüzde 37,3'ten, 2022'de yüzde 28,5'e düşerken, kadınlarda yüzde 80,7'den yüzde 53,9'a düşmüştür. Düzenli kullanıp bırakmış olanların oranı ise erkeklerde 2012'de yüzde 17,8 iken, 2022'de yüzde 19,9'a, kadınlarda ise yüzde 4,7'den yüzde 9,4'e yükselmiştir.

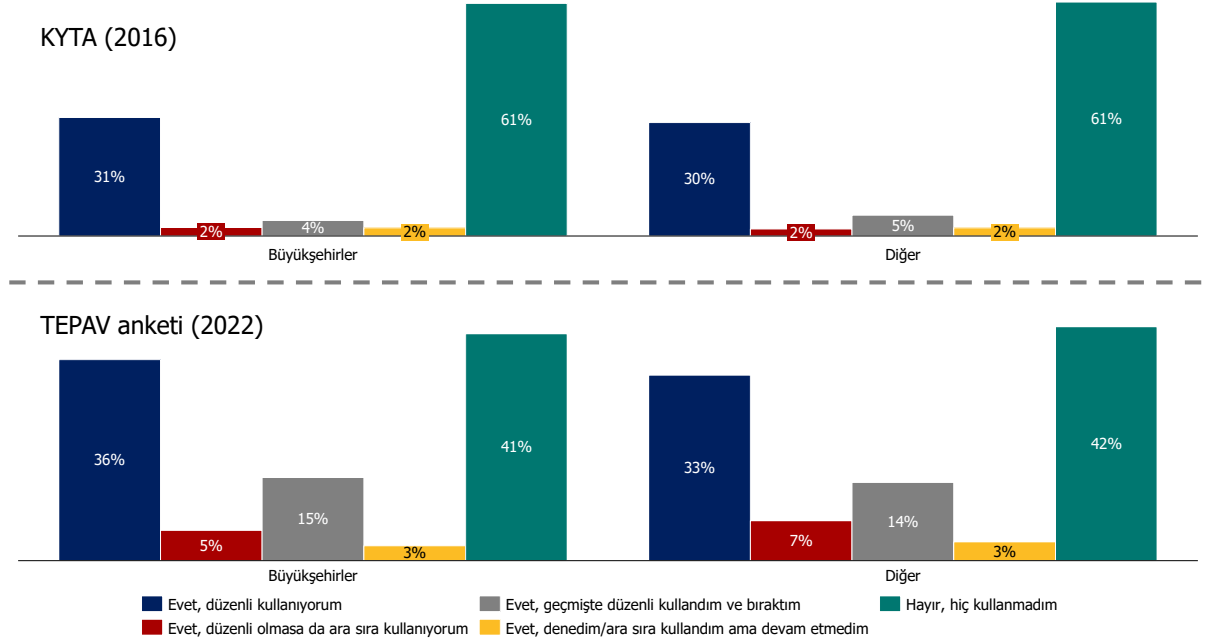
Şekil 1. "Sigara kullanıyor musunuz veya geçmişte kullandınız mı?" sorusuna verilen yanıtların oranı, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Büyükşehirlerde düzenli sigara kullananların oranının diğer illere kıyasla sınırlı da olsa daha yüksek olduğu görülmektedir. 2022 yılında, Ankara, İzmir ve İstanbul illerinin toplulaştırılmış verileri diğer dokuz il olan Antalya, Balıkesir, Bursa, Gaziantep, Kayseri, Samsun, Trabzon, Erzurum ve Malatya ile kıyaslandığında düzenli olarak sigara kullananların oranının ilk grupta yüzde 3 daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. 2016 yılında yapılan KYTA anketiyle karşılaştırıldığında ise, büyükşehirler ve diğer iller arasındaki farkın, aradan geçen sürede sınırlı da olsa bir artış gösterdiği ifade edilebilir.

Şekil 2. “Sigara kullanıyor musunuz veya geçmişte kullandınız mı?” sorusuna verilen yanıtların büyükşehirlere* göre oranı, 2016, 2022, %

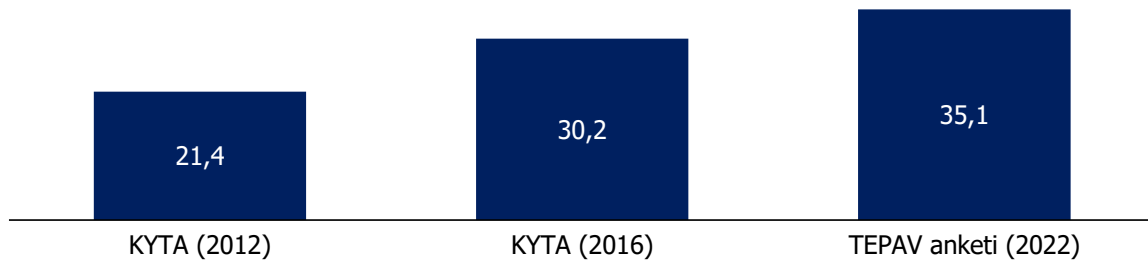

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

*Büyükşehirler; İstanbul, Ankara, İzmir olarak toplulaştırılmıştır.

TEPAV’ın Şubat 2022 anketinin bulgularına göre, Türkiye’de yetişkinlerin yüzde 35,1’i günlük olarak düzenli sigara kullanmaktadır. KYTA verilerine göre Türkiye’de 15 yaş ve üstü bireylerin 2012 yılında yüzde 21,4’ü, 2016 yılında yüzde 30,2’si tütün kullanıcısıyken, TEPAV verilerine göre bu oran 2022 yılında 35,1’e ulaşmıştır. Geçmiş yıllarda gerçekleştiren KYTA verileriyle karşılaştırıldığında, günlük olarak tütün kullanan kişilerin payındaki artış dikkat çekmektedir. 2012 yılında yapılan KYTA anketinde yüzde 21,4 olan bu oran, 2016 yılında yüzde 30,2’ye, 2022 yılında ise yüzde 35,1’e yükselmiştir.

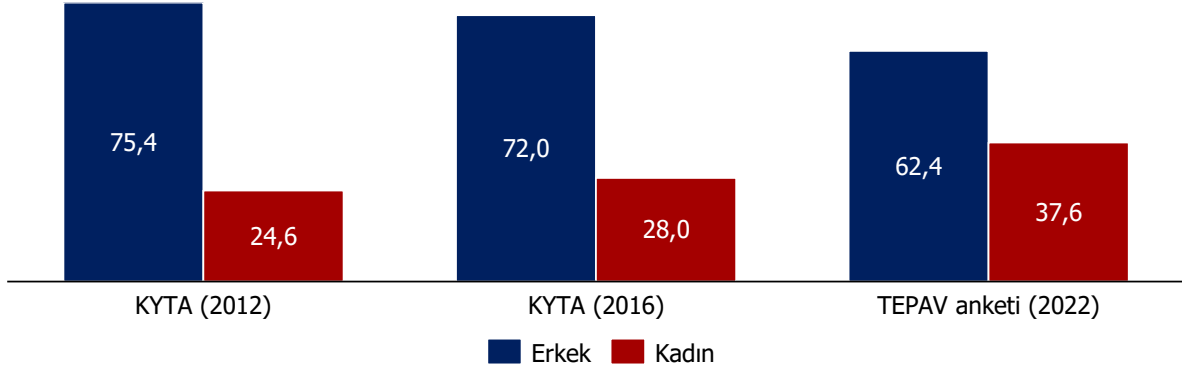
Şekil 3. Günlük olarak sigara kullananların oranı, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Cinsiyete göre analiz yapıldığında, kadınların kullanım oranının zaman içinde belirgin bir şekilde yükseldiği gözlenmektedir. Sigara içen kadınların oranı KYTA 2012 anketinde yüzde 24,6, KYTA 2016 anketinde yüzde 28, TEPAV Şubat 2022 anketinde ise yüzde 37,6 olarak ölçülmüştür.

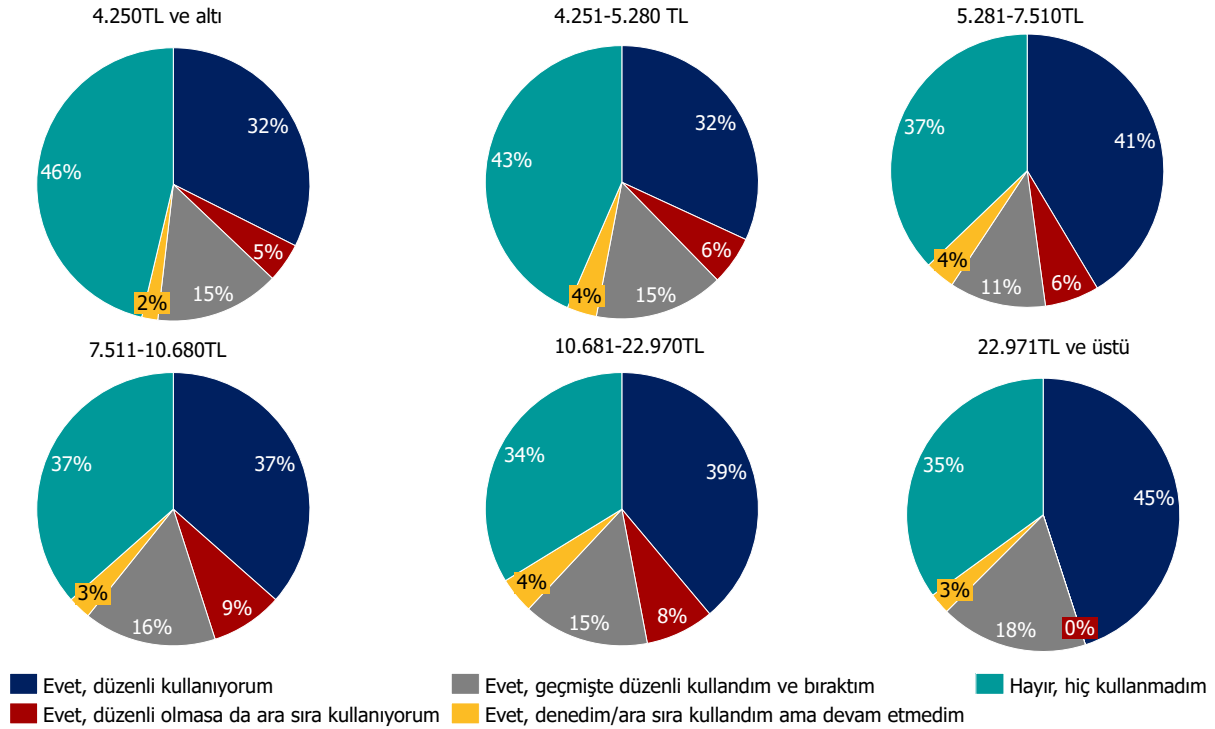
Şekil 4. Sigara kullananların cinsiyetlere göre dağılımı, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Hanehalkı gelir seviyesi arttıkça sigara kullanım oranı artmaktadır. “Sigara kullanıyor musunuz veya geçmişte kullandınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar hanehalkı gelir seviyesine göre incelendiğinde gelir düzeyi arttıkça “hayır, hiç kullanmadım” diyenlerin oranı azalırken “evet, düzenli kullanıyorum” yanıtı verenlerin oranında artış olduğu gözlenmiştir. Geçmişte kullanıp bırakmış olanların oranı ise gelir seviyesine göre büyük değişiklik göstermemektedir.

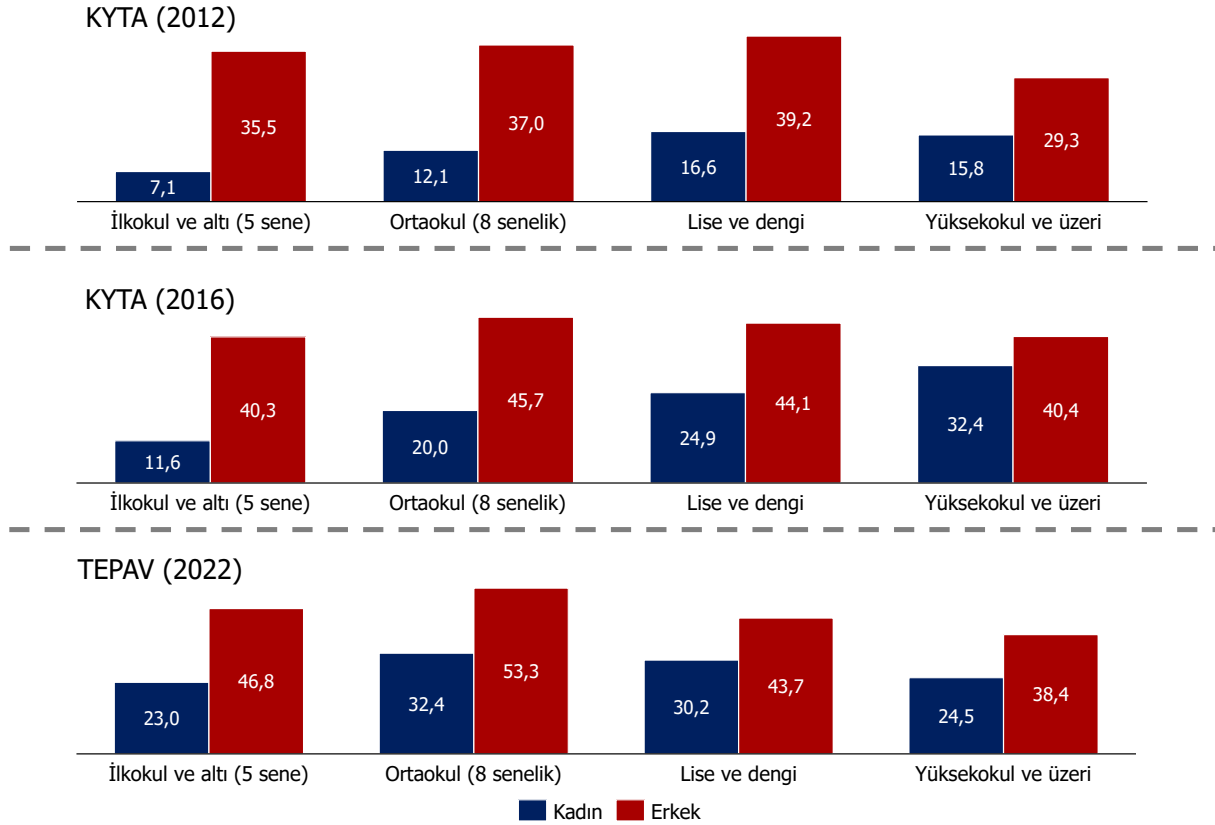
Şekil 5. “Sigara kullanıyor musunuz veya geçmişte kullandınız mı?” sorusuna verilen yanıtların hanehalkı gelir seviyesine göre dağılımı, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sigara kullanımı eğitim seviyelerine göre incelendiğinde, sigara kullanım oranının kadınlar için eğitimle birlikte arttığı dikkat çekmektedir. Şubat 2022 TEPAV anketine göre sigara kullanımı en yüksek olan eğitim grubu hem kadınlarda hem de erkeklerde sekiz senelik ilköğretim mezunlarıdır. Buna göre, ilköğretim mezunu kadınların yüzde 23'ü sigara kullanmaktadır. Bununla birlikte, lise ve üstü eğitilmiş kadınların sigara kullanım oranları 2012 yılından bu yana artış göstermiş ve son yıllarda da yüksek seviyesini korumuştur. Erkeklerde ise sigara kullanımı ve eğitim seviyesi arasındaki bağlantı daha zayıf görünmekte, eğitim seviyesi arttıkça kullanım oranı bir miktar azalmaktadır.

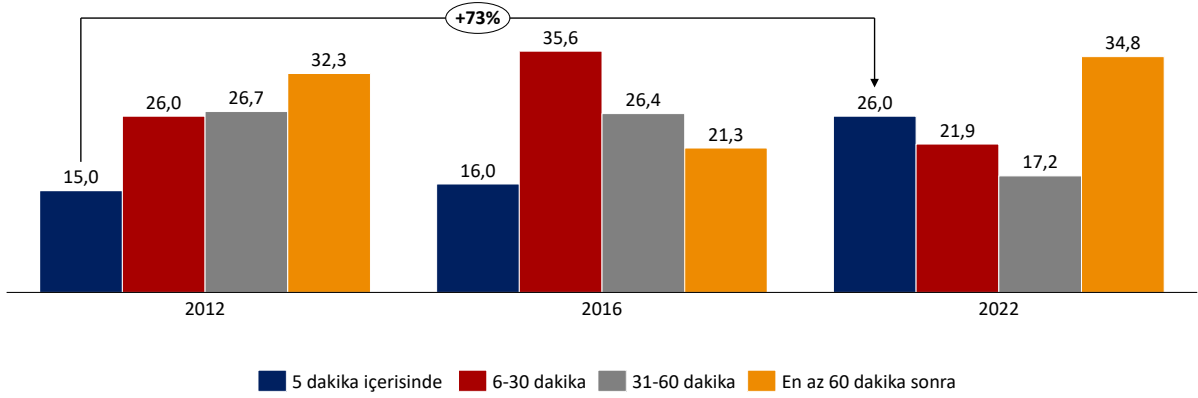
Şekil 6. Eğitim seviyesine göre “Sigara kullanıyor musunuz veya geçmişte kullandınız mı? sorusuna «Evet, düzenli kullanıyorum» cevabı verenlerin cinsiyete göre dağılımı, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Düzenli kullanıcılar arasında, günün ilk sigarasını uyandıktan sonra 5 dakika içerisinde içenlerin oranında artış gözlenmektedir. Kişinin uyandıktan sonra ilk sigarayı ne zaman içtiği, nikotin bağımlılığının seviyesine işaret eden bir gösterge olarak görülmektedir. Uyandıktan sonra ilk sigarasını 5 dakika içinde içen kullanıcıların oranı KYTA 2012 anketinde yüzde 15 iken, 10 yılda 11 puan artış göstererek yüzde 26'ya ulaşmıştır. Yüksek ve artan bağımlılık düzeyi, Türkiye’de uygulanan sigara bıraktırma politikalarının hareket alanını daraltmaktadır.

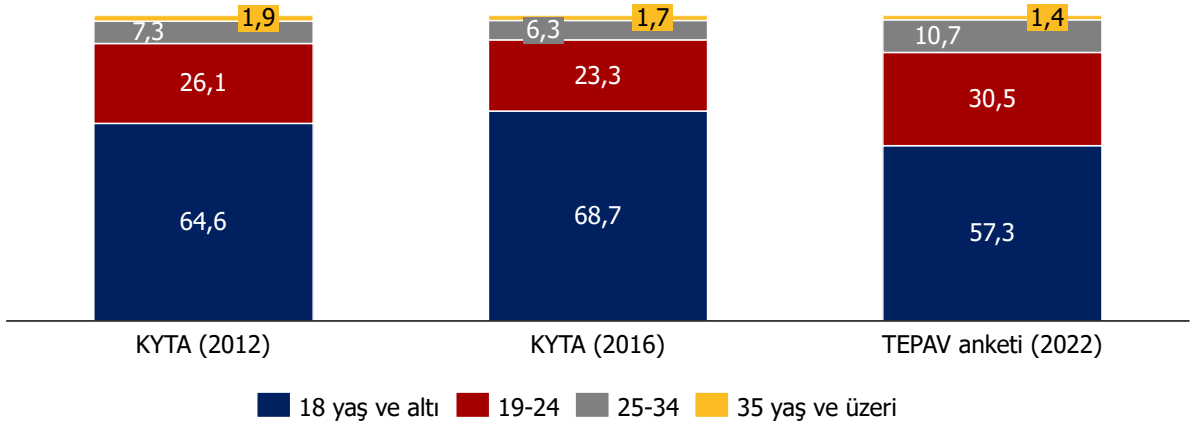
Şekil 7. Uyandıktan sonra ilk sigarayı içme süresi (2012, 2016, 2022), %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Tütün kullananların oranında herhangi bir azalma eğilimi olmadığı gibi, sigaraya başlama yaşı da oldukça düşüktür. 2012 ve 2016 KYTA bulgularına göre, sigara içen kişilerin sırasıyla yüzde 64,6'sı ve yüzde 68,7'si sigaraya 18 yaşından önce başlamıştır. 2022 yılında yapılan ankette ise bu oranın yüzde 57'lere kadar düştüğü, sigaraya başlama yaşınının 19-24 ve 25-34 yaş aralıklarına, diğer bir deyişle lise eğitimi sonrasında kaydığı gözlenmektedir.

Şekil 8. Sigaraya başlama yaşı, 2012, 2016, 2022, %

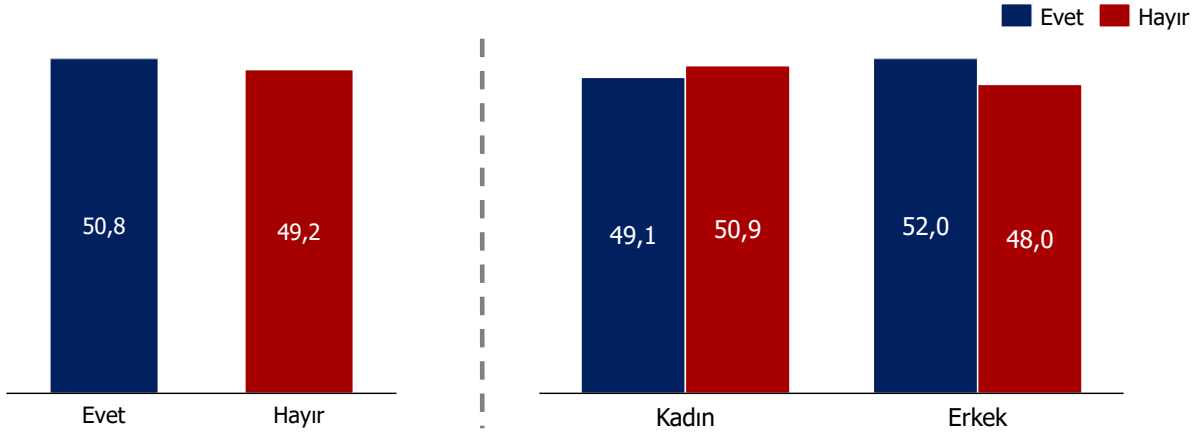

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

2. Tütün Kullanımını Bırakma

Sigara kullanımını bırakma istekliliği bakımından cinsiyetler arasında çarpıcı bir fark görülmemiştir. "Şu anda sigarayı bırakmak istiyor musunuz?" sorusuna genelde yüzde 50,8 oranında evet yanıtı verilirken kadınlarda bu oran yüzde 49,1, erkeklerde ise yüzde 52 olarak ölçülmüştür.

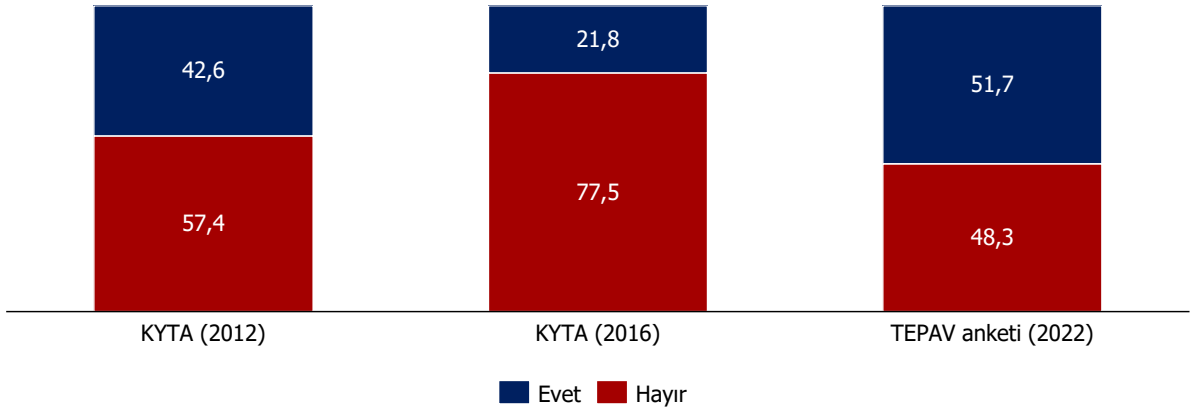
Şekil 9. "Şu anda sigarayı bırakmak istiyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sigara kullanıcıları arasında son 12 ay içerisinde sigarayı bırakmayı deneyenlerin payında zaman içinde artış görülmüştür. KYTA 2012 (yüzde 42,6) ve 2016 (yüzde 21,8) bulgularıyla karşılaştırıldığında, Şubat 2022 TEPAV anketinde bu oran yüzde 51,7 olarak önceki anketlerden daha yüksek seviyede ölçülmüştür.

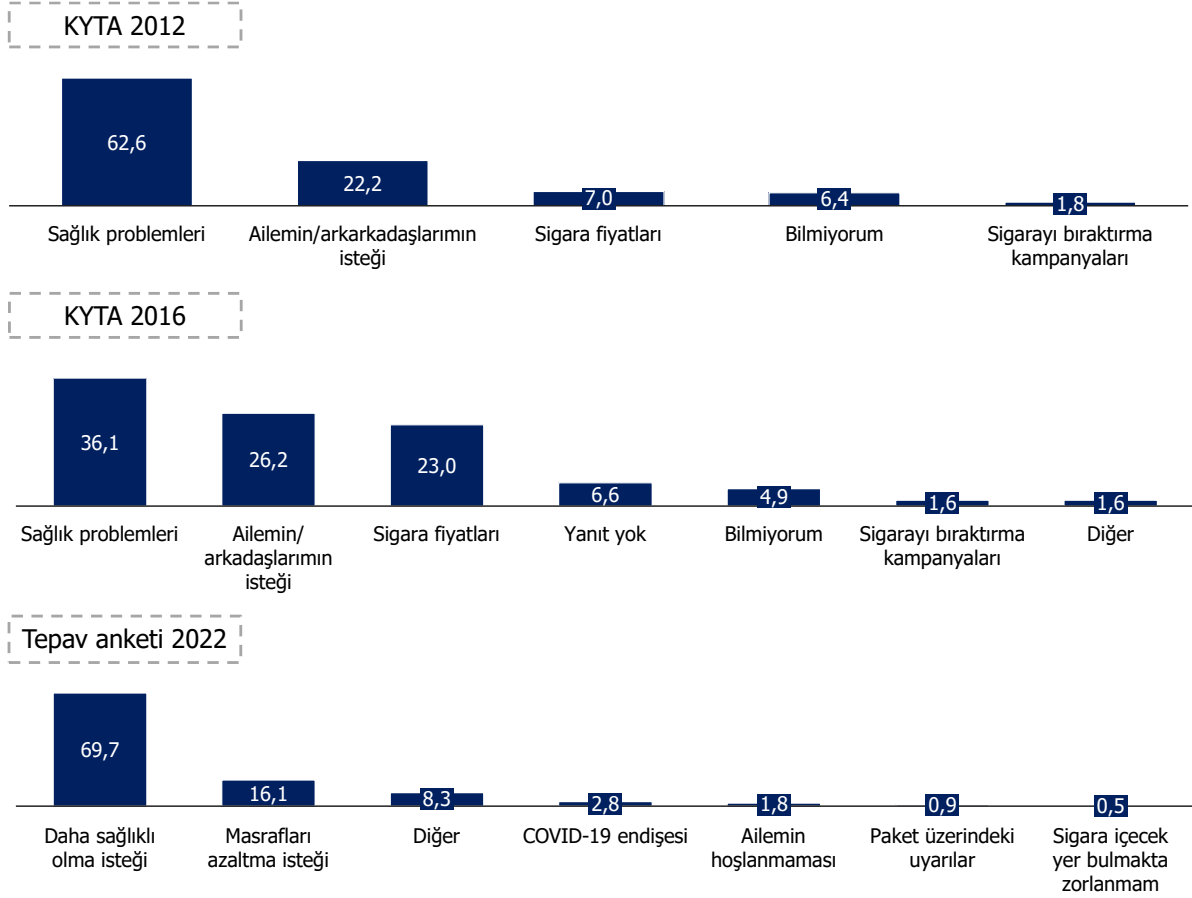
Şekil 10. "Son 12 ay içerisinde sigarayı bırakmayı denediniz mi?" sorusuna verilen yanıtlar, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sağlık problemleri/daha sağlıklı olma isteği sigarayı bırakmak istemede temel motivasyon. "Sigarayı bırakmak istemenizin temel sebebi neydi?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, en temel motivasyonun sağlık olduğu dikkat çekmektedir. KYTA verilerine göre sağlık problemlerini sırasıyla "ailemin/arkadaşlarımın isteği" ve "sigara fiyatları" takip ederken, "sigarayı bıraktırma kampanyaları" en düşük paya sahiptir. Şubat 2022 TEPAV anketinde, Covid-19 salgını şıklardan biri olarak sunulmuş ve yüzde 2,8 ile sigarayı bırakmak istemede dördüncü sebep olduğu görülmüştür. "Paket üzerindeki uyarılar" ve "sigara içecek yer bulmakta zorlanmam" sırasıyla yüzde 0,9 ve yüzde 0,5 ile en düşük sebepler olarak dikkat çekmektedir.

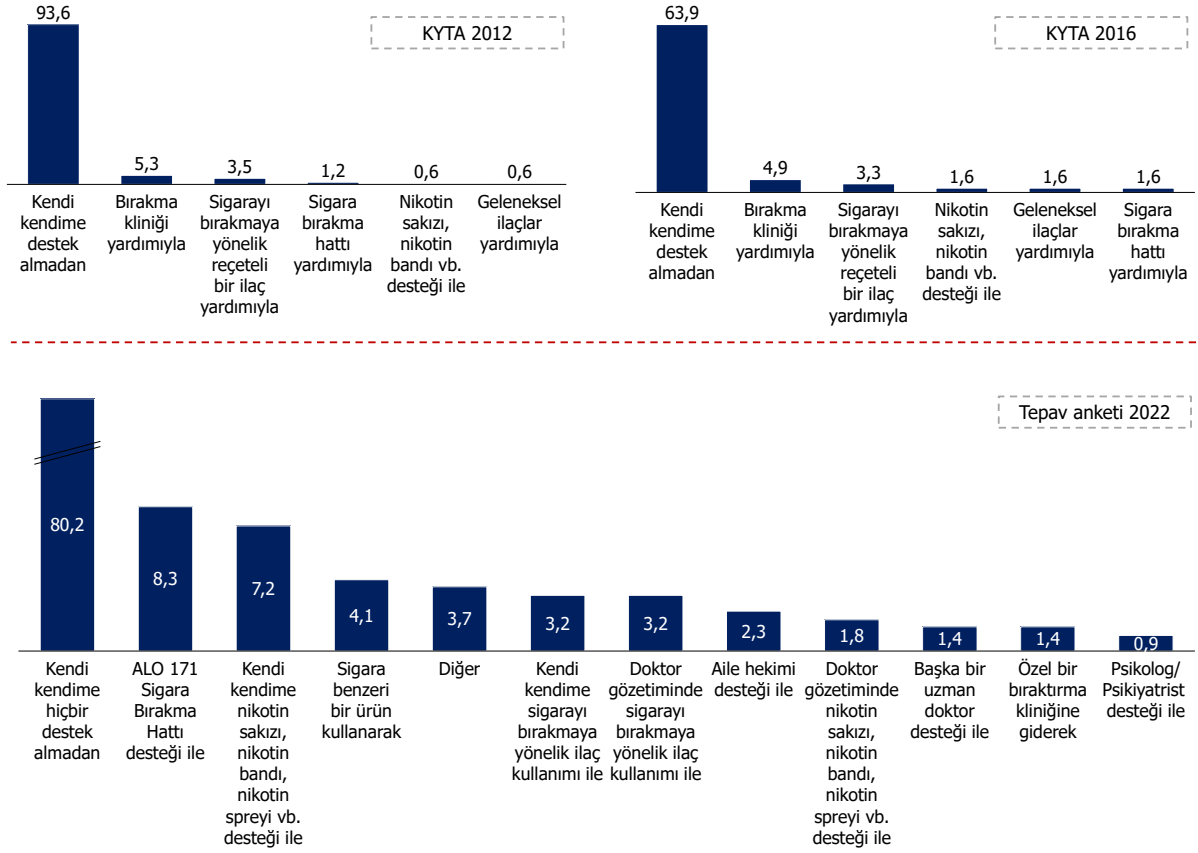
Şekil 11. "Sigarayı bırakmak istemenizin temel sebebi neydi?" sorusuna verilen yanıtlar, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sigara kullanıcıları arasında son 12 ay içinde bırakmayı deneyenlerin çoğu kendi kendine destek almadan bırakmayı denemiştir. KYTA 2012 anketi verilerine göre kullanıcıların yüzde 93,6'sı, 2016 anketi verilerine göre ise yüzde 63,9'u kendi kendine hiçbir destek almadan tütün kullanımını bırakmaya çalışırken bu oran Şubat 2022'de yüzde 80,2'dir. TEPAV anketi verilerine göre katılımcıların yüzde 8,3'ü 2010 yılında faaliyete geçen ALO 171 "Sigara Bırakma Danışma Hattı" nı kullanmış, bunu sırasıyla yüzde 7,2 ile "kendi kendine nikotin sakızı, nikotin bandı, nikotin spreyi vb. desteği ile" ve yüzde 4,1 oran ile "sigara benzeri bir ürün kullanarak" cevapları takip etmiştir. KYTA 2012 ve 2016 anket verilerinde "bırakma kliniği yardımı" ikinci yöntem olarak dikkat çekmekte olup bunun 2022 yılı TEPAV anketinde yüzde 1,4 ile en az başvurulan yöntemlerden biri olduğu gözlenmektedir.

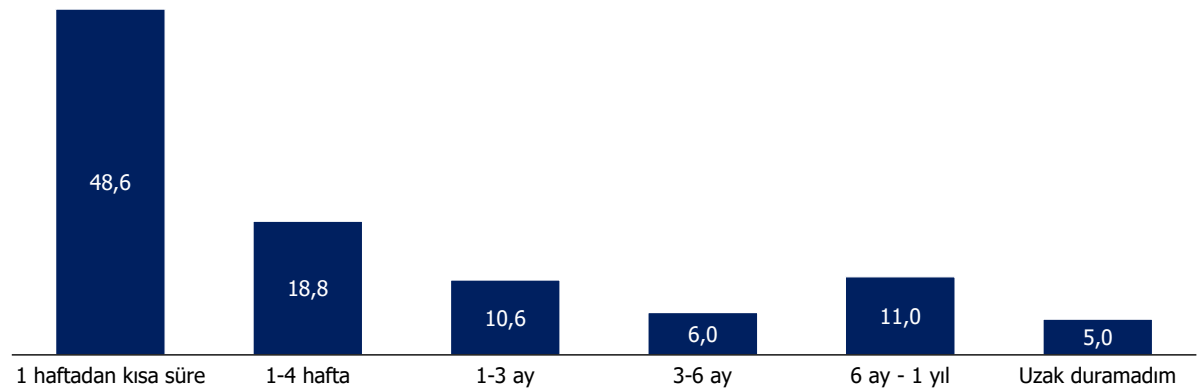
Şekil 12. “Son 12 ay içinde tütün kullanmayı bırakmak için aşağıdakilerden herhangi birini kullandınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar, 2012, 2016, 2022, %*

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sigara kullanımını bıraktıktan sonra sigaradan uzak kalma süresi katılımcıların neredeyse yarısı için bir haftadan kısadır. “Sigarayı en son bırakmayı denediğinizde ne kadar süre sigaradan uzak durdunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların yüzde 48,6’sı 1 haftadan kısa bir süre sigaradan uzak kalabilmiştir. Katılımcıların yüzde 18,8’i sigaradan 1-4 hafta arası uzak kalabilirken, yüzde 5’i sigaradan uzak duramadıklarını belirtmiştir.

Şekil 13. “Sigarayı en son bırakmayı denediğinizde ne kadar süre sigaradan uzak durdunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

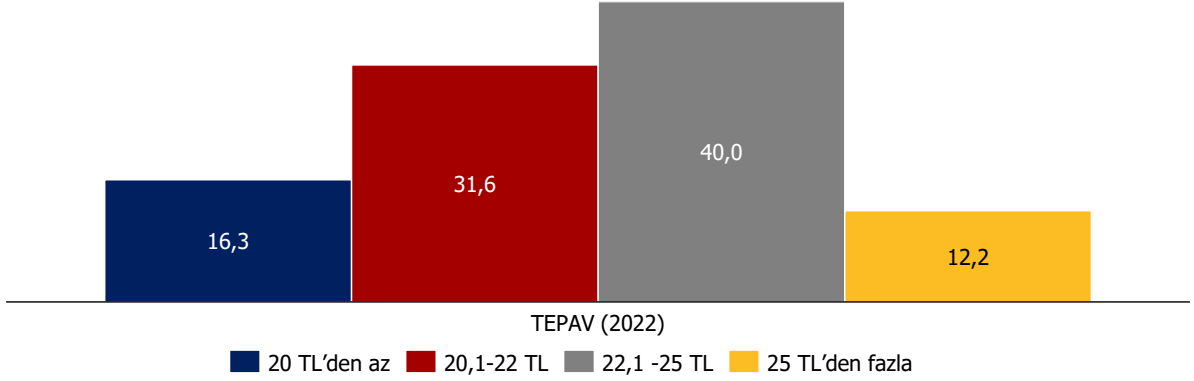

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

3. Ekonomi - Paket Sigara

Türkiye’de sigara kullananlar ağırlıklı olarak orta fiyat aralığında yer alan sigaraları kullanmaktadır. Yıllar içinde yaşanan fiyat artışlarına rağmen, tüketicilerin fiyat aralığı içindeki tercihlerinin benzer seyrettiği görülmektedir. Şubat 2022’de tüketicilerin yüzde 40’ı satın aldığı bir paket sigara için 22,1-25 TL aralığında bir fiyat ödediğini belirtmektedir. Tüketicilerin tüketim tercihleri, orta fiyat aralığında kalan sigaralara yönelmektedir.

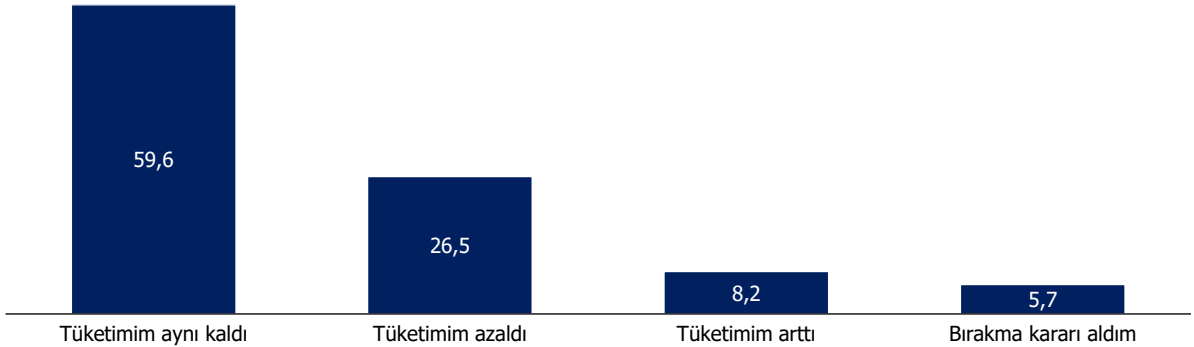
Şekil 14. "Bir paket (20 tane) sigaraya genellikle kaç lira ödüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Türkiye’de sigaralara uygulanan fiyat artışının tüketime etkisinin sınırlı kaldığı görülmüştür. “Son zamanlarda yapılan fiyat artışı tütün tüketiminizi etkiledi mi?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde yüzde 59,6 oran ile “tüketimim aynı kaldı” yanıtı öne çıkarken, kullanıcıların yüzde 26,5’i tüketiminin azaldığını, yüzde 5,7’si bırakmaya karar verdiğini, yüzde 8,2’si ise tüketiminin arttığını belirtmektedir.

Şekil 15. “Son zamanlarda yapılan fiyat artışı tütün tüketiminizi etkiledi mi?” sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

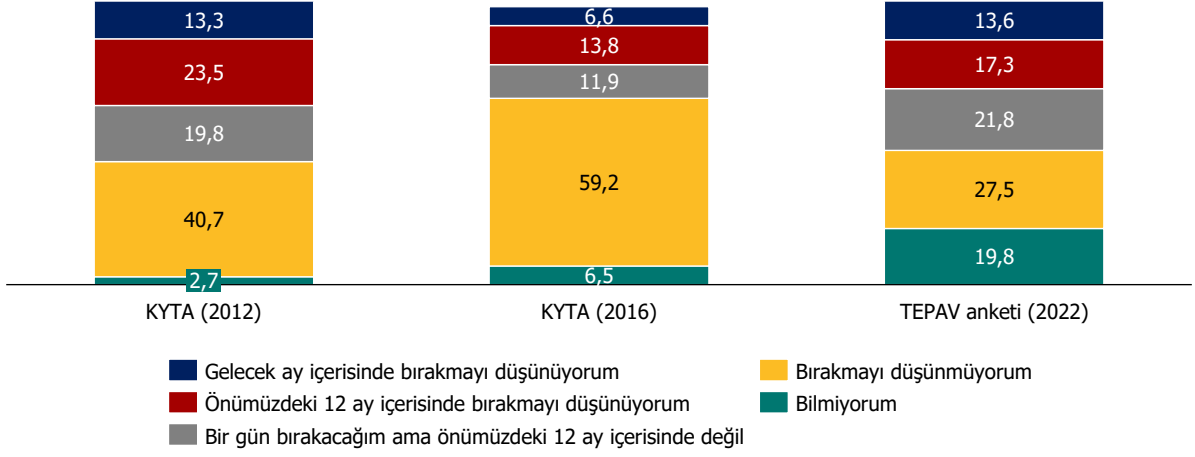
Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

4. Tütün Kullanıcılarının Algısı

Sigarayı bırakma ile ilgili bir planları olup olmadığı sorulduğunda, önceki anketlere göre daha düşük bir oranda kullanıcı bırakmayı düşünmediğini belirtmiştir. Bununla birlikte, soruya “bilmiyorum” cevabı verenlerin yüzdesi (yüzde 19,8), KYTA 2012 (yüzde 2,7) ve KYTA 2016 (yüzde 6,5) kıyasla oldukça yükselmiştir. Anket sonuçları kıyaslandığında bırakma planlaması ile ilgili belirgin bir eğilim görülmemektedir. Bir ay içinde bırakmayı düşünenlerin payı 2022 anketinde (yüzde 13,3), 2012

anketine benzer seviyede (yüzde 13,6) ölçülmüştür. En geç bir yıl içinde bırakmayı düşünenlerin payı ise 2012’de yüzde 36,8 iken, 2016’da yüzde 20,4, 2022’de ise yüzde 30,9 olarak ölçülmüştür.

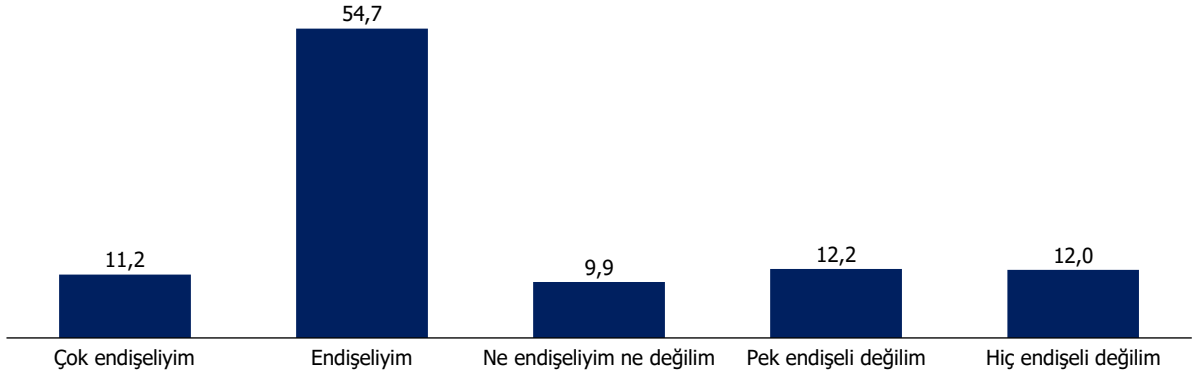
Şekil 16. "Aşağıdakilerden hangisi sigara bırakma konusundaki düşüncelerinizi en iyi şekilde tanımlar?" sorusuna verilen yanıtlar, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Türkiye’deki katılımcıların çoğunluğu (yüzde 65,9’u) tütünün gelecekte sağlıklarına zarar vereceği konusunda endişeli veya çok endişeli. “Sigaranın gelecekte sağlığınıza zarar vereceği konusunda endişeli misiniz?” sorusuna “endişeliyim” yanıtını verenleri sırasıyla, yüzde 12,2 ile “pek endişeli değilim”, yüzde 12 oran ile “hiç endişeli değilim”, yüzde 11,2 ile “çok endişeliyim” ve yüzde 9,9 oran ile “ne endişeliyim ne değilim” yanıtları takip etmiştir.

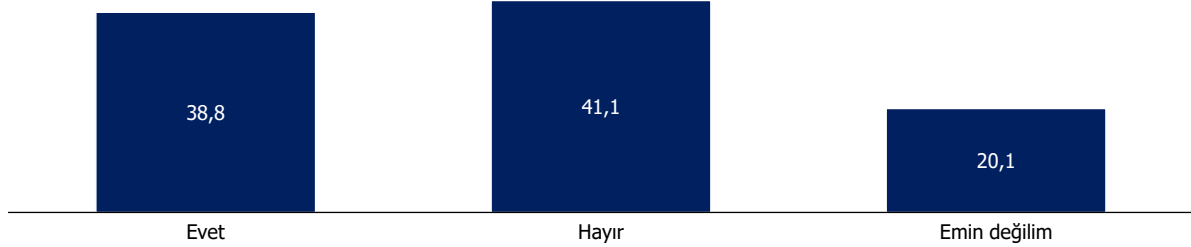
Şekil 17. “Sigaranın gelecekte sağlığınıza zarar vereceği konusunda endişeli misiniz?” sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Katılımcıların yüzde 41,1'i sigarayı bırakabileceğini düşünmüyor. Mevcut kullanıcılara "İsteseniz şu anda sigarayı bırakabileceğinizi düşünüyor musunuz?" sorusu sorulduğunda, yüzde 41,1'i bırakamayacağını, yüzde 38,8'i ise bırakabileceğini belirtmektedir.

Şekil 18. "İsteseniz şu anda sigarayı bırakabileceğinizi düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

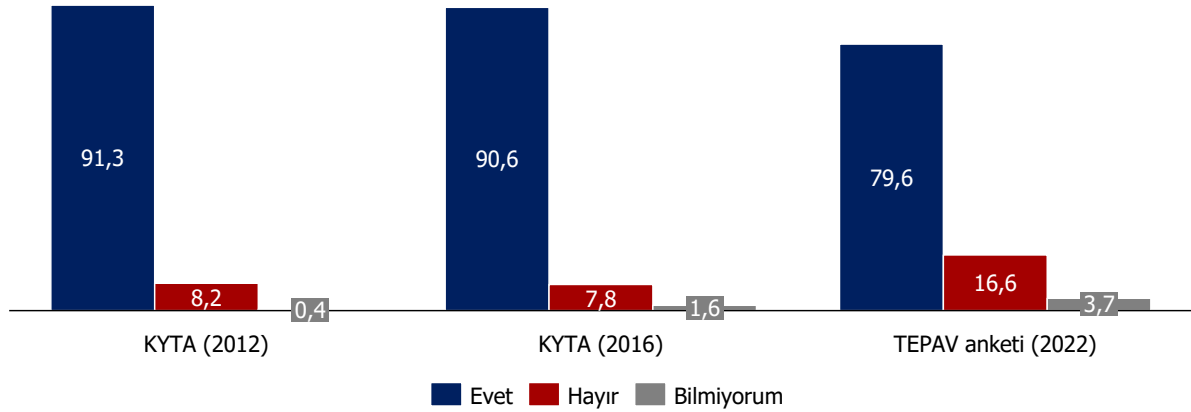

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

5. Kayıt Dışı Kullanım

Aldığı ürünlerin üstünde bandrol bulunmadığını ifade edenlerin yüzdesi 2022'de önceki anketlere göre daha yüksektir. Aldığı ürünlerin üzerinde bandrol bulunmadığını ifade edenler 2012'de yüzde 8,2, 2016'da yüzde 7,8 seviyesindeyken, 2022 yılında bu oran yüzde 16,6 seviyesine ulaşmıştır. Ürünün üzerinde bandrol olup olmadığını bilmeyenlerin oranında da artış yaşanırken bandrollü ürünlerin satışındaki azalma oranı (yüzde 91,3'ten yüzde 79,6'ya) dikkat çekmektedir.

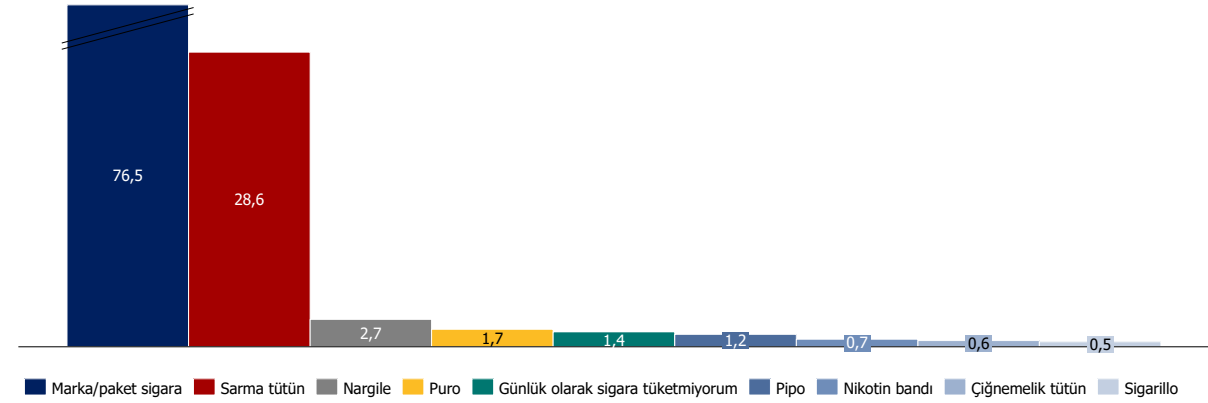
Şekil 19. "Aldığınız ürünlerin üstünde bandrol var mıydı?" sorusuna verilen yanıtlar (2012, 2016, 2022), %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Tütün kullanıcılarının büyük çoğunluğu normal şartlarda günlük olarak marka/paket sigara kullanmaktadır. Bunun yanında, tütün kullanıcılarının yüzde 28,6'sı her gün düzenli olarak sarma tütün kullandıklarını belirtmiştir.

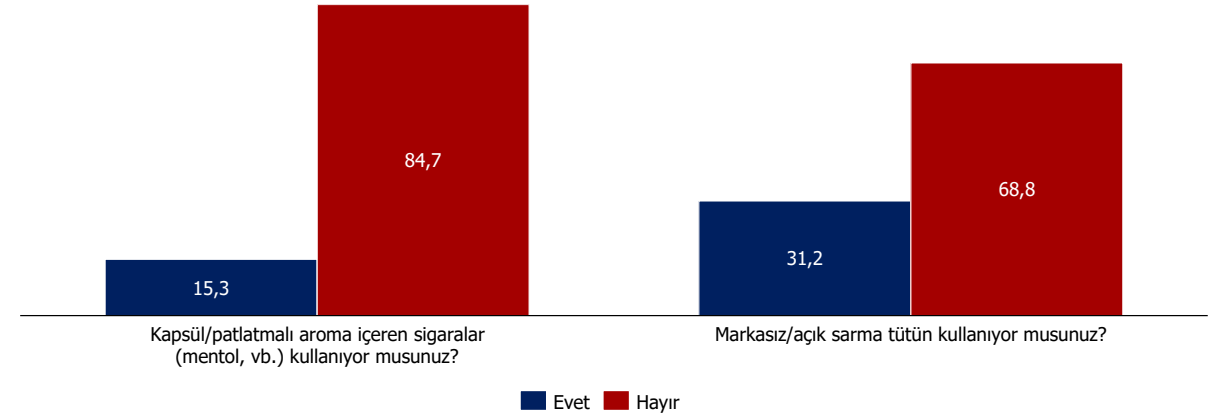
Şekil 20. "Normal şartlarda aşağıdaki ürünlerden hangilerini her gün kullanıyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Vergi ödenmeden kaçak olarak kullanılan tütün ürünlerinin kullanım yaygınlığını belirleme amacıyla sorulan sorular, bu ürünlerin kullanımının göz ardı edilemeyecek oranda olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kullanıcıların yüzde 31,2'si markasız/açık sarma tütün kullandığını ifade etmiştir. Kapsül/patlatmalı aroma içeren sigaraları kullananların oranı ise yüzde 15,3 olarak ölçülmüştür.

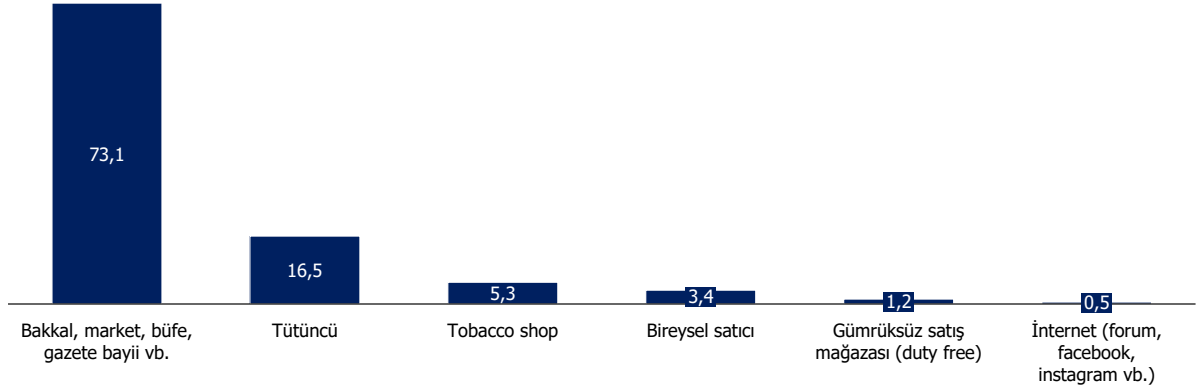
Şekil 21. "Markasız/açık sarma tütün ve kapsül/patlatmalı aroma içeren sigaralar kullanıyor musunuz?" sorularına verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Tütün ürünleri en sık bakkal, market, büfe, gazete bayii vb. yerlerden temin edilmektedir. Katılımcıların yüzde 73,1'i tütün ürünlerini bakkal vb. yerlerden temin ettiğini ifade ederken, yüzde 16,5'i tütüncüden aldığını söylemiştir. Kullanıcıların yüzde 20,4'ü tütün ürünlerini tütüncü, bireysel satıcı veya internet gibi yasal olmayan kanallar aracılığıyla satın aldığını söylemiştir.

Şekil 22. "En son kendinize sigara/tütün satın aldığınızda, sigara/tütün ürünlerini nereden temin ettiniz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

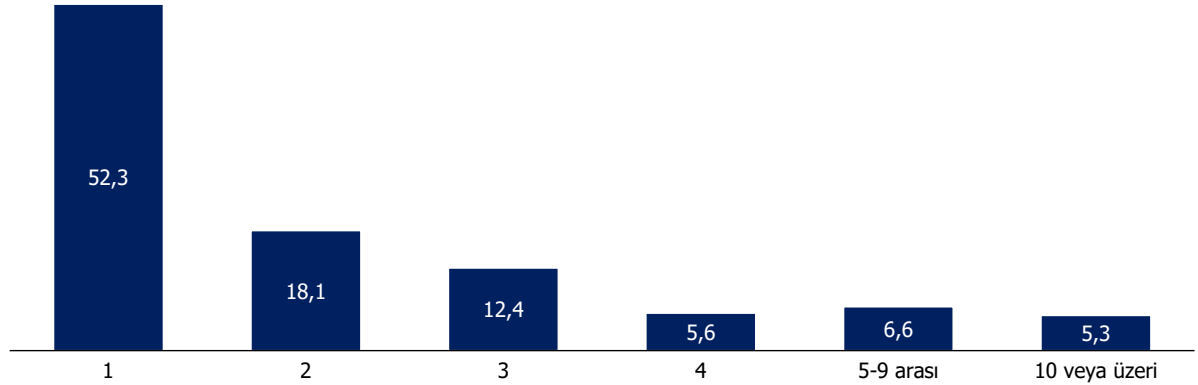

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

6. Eski Tütün Kullanıcıları

Geçmişte kullanıcı olanların yarısına yakını sigarayı bırakmayı en az iki kere denemiş, yüzde 52,3'ü yalnızca bir defada sigarayı bıraktığını beyan etmiştir. "Sigarayı bırakmayı kaç defa denediniz?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde düzenli olarak sigara kullanan katılımcıların yüzde 18,1'i ikinci denemede, yüzde 12,4'ü üçüncü denemede, yüzde 5,6'sı ise dördüncü denemede bıraktıklarını belirtmiştir.

Şekil 23. "Sigarayı bırakmayı kaç defa denediniz?" sorusuna verilen yanıtlar, 2022, %

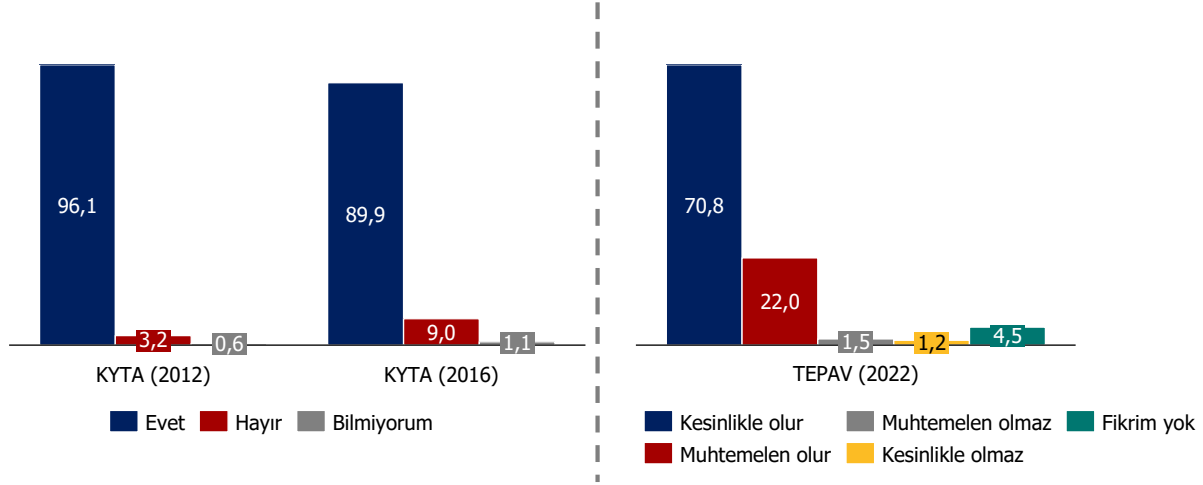
Kaynak: TEPAV anketi (2022)

7. Bilgi, Tutum ve Algı

TEPAV tarafından Şubat 2022'de gerçekleştirilen ankete göre, sigara kullanmanın ciddi bir hastalığa neden olacağı katılımcıların yüzde 70,8'i için kesin, yüzde 22'si için ise muhtemeldir. KYTA 2012 ve 2016 verileri incelendiğinde, soruya "Evet" yanıtı verenlerin yüzdesinin yıllar içinde yüzde 96,1'den yüzde 89,9'a gerilediği görülmektedir. 2022 yılı anketinde sigaranın ciddi hastalığa kesinlikle veya muhtemelen neden olacağını düşünenlerin payı 2012 ve 2016 yılı anketlerinde "Evet" yanıtı verenlerin yüzdesi ile kıyaslanabilir düzeydedir; dolayısıyla Türkiye'de sigaranın sağlığa zararına ilişkin algı

düzeyinde zaman içinde belirgin bir değişim olmadığı, yetişkinlerin büyük çoğunluğunun ise sigaranın zararlı olduğunu düşündüğü söylenebilir.

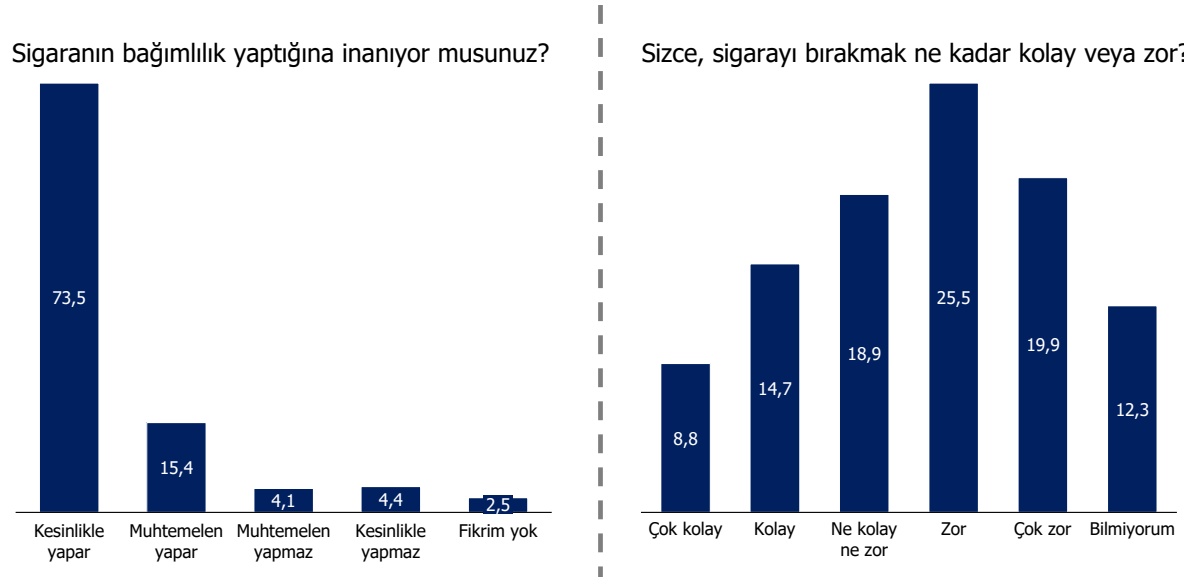
Şekil 24. "Sizce sigarayı kullanmak ciddi bir hastalığa neden olur mu?" sorusuna verilen yanıtlar, 2012, 2016, 2022, %

Kaynak: Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (2012, 2016), TEPAV anketi (Şubat 2022)

Sigaranın kesinlikle bağımlılık yaptığına inananların oranı yüzde 73,5'tir. Aynı zamanda, tütün kullanıcılarının büyük çoğunluğu sigarayı bırakmanın zor olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların 45,4'ü sigarayı bırakmanın "zor" veya "çok zor" olduğunu ifade etmiştir.

Şekil 25. "Sigaranın bağımlılık yaptığına inanıyor musunuz?" ve "Sizce, sigarayı bırakmak ne kadar kolay veya zor?" sorularına verilen yanıtlar, 2022, %

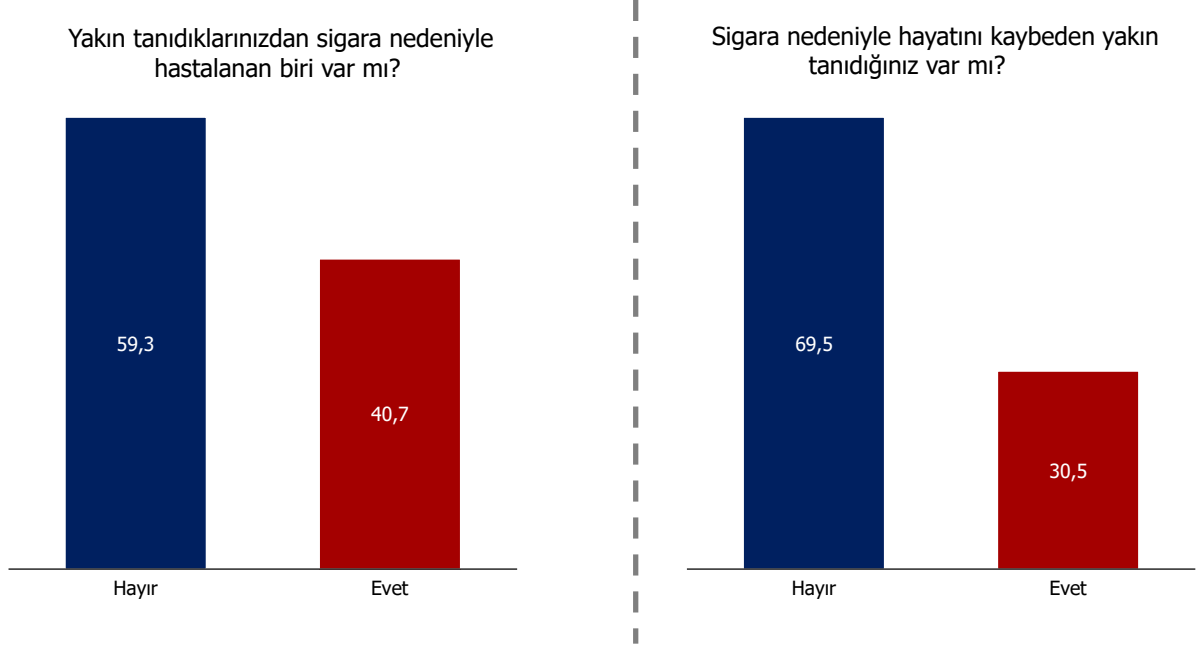

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)

Katılımcıların önemli bir kısmı, sigara nedeniyle sağlığı olumsuz etkilenen veya vefat eden bir yakını tanıdığı olduğunu belirtmiştir. Şubat 2022 anketine göre yetişkin nüfusta sigara nedeniyle hastalanan bir yakını olanların oranı yüzde 40,7, sigara nedeniyle hayatını kaybeden bir yakını olanların oranı yüzde

30,5'tir. Bu istatistikler sigaranın sağlık üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin toplum tarafından bilinir olduğunu göstermektedir.

Şekil 26. "Yakın tanıdıklarınızdan sigara nedeniyle hastalanan biri var mı?" ve "Sigara nedeniyle hayatını kaybeden yakın tanıdığınız var mı?" sorularına verilen yanıtlar, 2022, %

Kaynak: TEPAV anketi (Şubat 2022)